

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/95/2020
Identifikačné číslo spisu:	6105212709
Dátum vydania rozhodnutia:	24.02.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:6105212709.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ W.L.. C. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. X, XXX XX J. J., 2/ I.. K. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. X, XXX XX J. J. a 3/ C. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. X, XXX XX J. J., zastúpených JUDr. Františkom Vavráčom, advokátom, so sídlom Horná 51, 974 01 Banská Bystrica, proti žalovaným 1/ W.. G. Š., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. X, XXX XX J. J. a 2/ W.. W. Š., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. X, XXX XX J. J., zastúpených Advokátskou kanceláriou Kašuba spol. s r. o., so sídlom Horná 41, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 36 859 095, o nahradenie prejavu vôle uzavrieť kúpnu zmluvu a o určenie vlastníctva, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 12C/75/2005, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/194/2017 zo dňa 14. novembra 2017 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. novembra 2017 sp. zn. 15Co/194/2017 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 05.06.2017 č. k. 12C/75/2005-236 zamietol žalobu o nahradenie prejavu vôle žalovaných uzavrieť kúpnu zmluvu. Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie zistil, že žalobcovia 1/ - 3/ sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. XXXX v katastrálnom území J. J. ako pozemok KN parcela č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 390 m² a stavba obytného domu na ul. L. Č.. X, súpisné číslo XXXX, postavená na KN parc. č. XXXX/X. C. J. ako spoluvlastníčka týchto nehnuteľností odpredala žalovaným 1/ a 2/ svoj spoluvlastnícky podiel 68/400 kúpnu zmluvou zo dňa 04.05.2005, ktorej vklad do katastra nehnuteľností bol povolený dňa 01.06.2005. Výzvou zo dňa 14.06.2005, doručenou dňa 18.06.2005, si žalobcovia uplatnili predkupné právo na odpredaný podiel. Na základe týchto skutočností sa domáhali nahradiť vôľu žalovaných v kúpnej zmluve. Žalovaný 1/ a žalovaná 2/ dňa 29.06.2005 odstúpili od kúpnej zmluvy; odstúpenie od zmluvy bolo dňa 29.06.2005 doručené C. J., ktorá ho akceptovala. V konaní vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 15C/182/2005 a v konaní odvolacieho Krajského súdu v Banskej Bystrici vedenom pod sp. zn. 14Co/58/2008 bolo určené, že na určenie odstúpenia od uvedenej kúpnej zmluvy nebol daný naliehavý právny záujem. Súd prvej inštancie rozhodol čiastočným rozsudkom č. k.

12C/75/2005-193 tak, že v časti, v ktorej žalobcovia žiadali určiť, že žalovaní sú spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností, žalobu zamietol.

1.1. Okresný súd svoj rozsudok odôvodnil, po citácii ustanovení § 48 ods. 1 a 2, § 140 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) a § 229 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), že žalobcovia neuplatnili námietku relatívnej neplatnosti, preto sa na predmetný úkon pozerá ako na úkon platný, od ktorého mohli žalovaní odstúpiť v zmysle § 597 ods. 2 OZ. Aj následnú darovaciu zmluvu, uzavretú s Ľ. C., bolo potrebné považovať za platnú. Mal za to, že žalovaní nadobudli vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam na základe osvedčenia o dedičstve sp. zn. 25D/769/2006, a to do podielového spoluvlastníctva, nie do režimu BSM a nárok žalobcov je nedôvodný. Zdôraznil (bližšie neoznačené, pozn. dovolacieho súdu) rozhodnutie odvolacieho súdu, podľa ktorého len pokiaľ by súd rozšírenému návrhu vyhovel a žalovaní sa stali bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností, len potom by bolo možné rozhodovať o pôvodnom návrhu na nahradenie prejavu vôle, čo je za daných skutočností nedôvodné.

1.2. O nároku na náhradu trov konania okresný súd rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 a § 262 ods. 2 CSP a úspešným žalovaným priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (v ďalšom aj „odvolací súd“) rozsudkom zo 14. novembra 2017 č. k. 15Co/194/2017-265 odvolaním žalobcov napadnutý rozsudok okresného súdu s poukazom na § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne správny potvrdil a žalovaným nepriznal voči žalobcom náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd zdôraznil, že kúpna zmluva uzatvorená medzi C. J. a žalovanými bola platnou, preto porušenie predkupného práva žalobcov neznamena, že by toto právo bolo silnejšie a zabraňovalo by žalovaným od kúpnej zmluvy odstúpiť. Odstúpenie žalovaných od kúpnej zmluvy a jeho následná akceptácia bolo úkonom, ktorým sa C. J. opäť stala vlastníčkou spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti. Takýmto zákonným spôsobom bolo odstránené porušenie práva; zákon takýto postup na základe uzatvorenej kúpnej zmluvy medzi žalovanými a C. J. umožňoval z dôvodu, že kúpna zmluva nebola napadnutá relatívnou neplatnosťou. Žalovaní 1/, 2/ od kúpnej zmluvy odstúpiť riadne mohli, ich vôľa a možnosť od takejto zmluvy odstúpiť nebola ničím obmedzená. Odvolací súd sa nestotožnil s odvolacím tvrdením, že smerom k žalobcom vznikol žalovaným záväzkovo-právny vzťah, ktorý by obmedzoval možnosť žalovaných od zmluvy odstúpiť. Žalovaným nevznikla povinnosť zotrvať vo vzťahu založenom smerom od C. J. (a od zmluvy neodstúpiť). V dôsledku odstúpenia od zmluvy žalovanými 1/ a 2/ zo dňa 29.06.2005 bolo odstránené porušenie predkupného práva žalobcov 1/ až 3/ a vlastníčkou spoluvlastníckeho podielu sa opätovne stala C. J.. Účastníci zmluvného vzťahu si navzájom vrátili plnenia a došlo k navráteniu do pôvodného stavu. Pokiaľ žalovaní neboli vlastníkmi spoluvlastníckeho podielu v dôsledku odstúpenia od uzavretej kúpnej zmluvy, potom žaloba o nahradenie prejavu vôle uzavrieť kúpnu zmluvu žalovaných (v čase, keď už nie sú vlastníkmi spoluvlastníckeho podielu) nie je žalobou procesne prípustnou a dôvodnou, nakoľko takúto žalobu možno podať len voči nadobúdateľovi spoluvlastníckeho podielu, na ktorého bol spoluvlastnícky podiel prevedený porušením povinnosti vyplývajúcej vlastníkovi z predkupného práva. Nejde o otázku voľby dvoch rovnocenných práv, ako to namietali v odvolaní žalobcovia, ale o otázku procesnej prípustnosti žaloby. Pokiaľ ešte pred podaním žaloby (dňa 04.07.2005) došlo k odstúpeniu od zmluvy (dňa 29.06.2005) a k navráteniu do pôvodného stavu, v dôsledku čoho žalovaní 1/, 2/ už neboli spoluvlastníkmi nehnuteľnosti (pričom takýto úkon bol zákonom aprobovaný), nebolo dôvodné žalovať nahradenie prejavu vôle uzavrieť kúpnu zmluvu, lebo takúto žalobu možno podať len voči nadobúdateľovi spoluvlastníckeho podielu. Odvolací súd dodal, že po podaní žaloby predmetné nehnuteľnosti, resp. spoluvlastnícke podiely k nim, boli následne dotknuté viacerými právnymi skutočnosťami. V dôsledku obnovenia pôvodného vlastníckeho stavu C. J., svedčilo predkupné právo ostatným spoluvlastníkom, nielen žalobcom 1/ až 3/, na odkúpenie spoluvlastníckeho podielu, ak by táto ponúkla svoj podiel na predaj ostatným spoluvlastníkom. C. J. mohla nakladať so svojím spoluvlastníckym podielom a dňa 27.12.2005 darovacou zmluvou previedla spoluvlastnícky podiel na Ľ. C.; tento úkon nik zo spoluvlastníkov ako porušenie predkupného práva nenamietal a hľadá sa naň ako na platný právny úkon. Ľ. C. následne testamentom poručila svoj spoluvlastnícky podiel manželom Š. (žalovaným 1/, 2/) každému v polovici, a títo sa riadne stali vlastníkmi spoluvlastníckeho podielu, avšak na základe iného právneho titulu a v režime podielového spoluvlastníctva.

2.2. K odvolacej námietke žalobcov, že súd nevysvetlil, či odstúpenie od pôvodnej kúpnej zmluvy mohlo byť platné, odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie sa bližšie nezaoberal platnosťou odstúpenia žalobcov od kúpnej zmluvy, lebo táto otázka bola predmetom samostatného konania vedeného na základe žaloby podanej žalobcami na Okresnom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 15C/182/2005. Krajský súd v Banskej Bystrici zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že zamietol žalobu o určenie, že odstúpenie zo dňa 29.06.2005 od kúpnej zmluvy zo dňa 04.05.2005, ktorej vklad bol povolený Správou katastra Banská Bystrica dňa 01.06.2005 pod V 1869/2005 v spoluvlastníckom podiele 544/10 000 je neplatné, zamietol. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom č. k. 3Cdo/173/2010 zo dňa 11.12.2012 dovolanie žalobcov zamietol a dovolanie žalovaných odmietol. Otázka neplatnosti odstúpenia od zmluvy tak podľa odvolacieho súdu bola predmetom rozhodovania v inom konaní, pričom právne názory boli podrobne a precízne argumentované v odôvodnení rozhodnutí okresného, odvolacieho aj dovolacieho súdu. Opätovné riešenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy, ktorá je už právoplatne rozhodnutá, by bolo právnou úvahou duplicitnou a nadbytočnou.

2.3. K rozhodnutiu okresného súdu o trovách konania odvolací súd uviedol, že okresný súd postupoval správne, keď s poukazom na § 255 ods. 1 CSP priznal procesne úspešným žalovaným voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

2.4. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol aplikujúc § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. Žalovaní boli v odvolacom konaní úspešnou stranou sporu a prináležal by im nárok na náhradu trov odvolacieho konania, no žalovaným žiadne trovy konania v súvislosti s odvolacím konaním nevznikli. Odvolací súd žalovaným nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) tvrdiac existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ príp. „dovolací súd“) posudzujúc dovolanie podľa jeho obsahu (§ 124 CSP) dospel k záveru, že dovolatelia uplatnili aj tzv. vadu zmätočnosti (dovolací dôvod vymedzený v § 420 písm. f/ CSP).

3.1. Na zdôvodnenie dovolania dovolatelia uviedli, že svoje právo uplatnili bez zbytočného odkladu po tom, ako sa dozvedeli o porušení zákonného predkupného práva a novým vlastníkom spoluvlastníckeho podielu zaslali požiadavku na uzavretie kúpnej zmluvy, ktorá spolu s návrhom zmluvy bola žalovaným doručená dňa 18.06.2005. Tým žalobcom vznikol nárok (žalovateľné právo), ktorým boli uvedené osoby viazané, povinné správať sa podľa jeho obsahu a povinné takúto zmluvu uzavrieť v lehote poskytnutej žalobcami. Vznikom nároku vznikol medzi dovolateľmi, podľa ich názoru, a uvedenými osobami záväzkovo-právny vzťah, ktorého obsahom bola povinnosť uzavrieť zmluvu. K zániku tohto záväzkovo-právneho vzťahu mohlo dôjsť len niektorým zákonným spôsobom (§ 559 a § 587 OZ). Odstúpením z 29.06.2005 od zmluvy žalovaní iba reagovali na vzniknutý záväzkovo-právny vzťah (za deň jeho vzniku žalobcovia označili deň 18.06.2005) z hľadiska obídenej tejto viazanosti. Právo žalovaných odstúpiť od kúpnej zmluvy bolo obmedzené vznikom skoršieho záväzku z porušenia predkupného práva; tejto skutočnosti odvolací ani iné súdy nevenovali dostatočnú pozornosť. Existuje tu vzťah dvoch konkurujúcich si, hodnotovo rovnakých práv, týkajúcich sa práva vlastníckeho. Riešenie týchto dvoch vzťahov musí znamenať vylúčenie jedného alebo vylúčenie druhého práva. Do kolízie dvoch kvalitatívne rovnakých práv musia vstúpiť kvantitatívne preferencie, medzi ktoré by malo prichádzať do úvahy plynutie času, čo znamená prednosť prvého práva. Odstúpenie od zmluvy žalovanými v čase porušenia predkupného práva žalobcov dovolatelia preto označili za právny úkon neplatný podľa § 39 OZ.

3.2. Odvolaciemu súdu dovolatelia vytkli arbitrárnosť a nesprávnosť spôsobu, ktorým v bode 16. svojho rozsudku odpovedal na odvolaciu otázku, či odstúpenie od pôvodnej zmluvy mohlo byť platné. Zdôraznili, že k zamietnutiu žaloby o určenie neplatnosti odstúpenia žalovaných od zmluvy došlo z procesných dôvodov (nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení) bez hmotnoprávneho posudzovania tejto otázky. Uvedený rozsudok preto nezakladá ani procesnú prekážku veci právoplatne skončenej. Nastolená otázka je v prejednávanej spore prejudiciálnou a jej riešenie nie je úvahou duplicitnou a nadbytočnou, ako skonštatoval odvolací súd. Pokiaľ odvolací súd uvedené skutočnosti nezobral do úvahy, jeho rozhodnutie je arbitrárne vo vzťahu k vylúčeniu možnosti domáhať sa uplatneného nároku z dôvodu existencie rozhodnutia v inom konaní, ktoré nemalo pri meritórnom posudzovaní žiadny význam. Dovolatelia poukázali na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS

446/2010 o povinnosti odvolacieho súdu dostatočne sa vysporiadať s opozičnou alternatívou právneho posúdenia veci, ak bola prezentovaná.

3.3. V závere dovolania dovolatelia odvolaciemu súdu vytkli, že mal zobrať do úvahy vzájomný vzťah práva na nahradenie prejavu vôle z porušenia predkupného práva a práva na odstúpenie od zmluvy, pričom v rozhodovacej praxi súdu dovolacieho nie je známe rozhodnutie explicitne riešiacie vzájomnú konkurenciu takýchto dvoch súvisiacich práv z hľadiska, ktoré z nich a podľa akých kritérií má prednosť a ako sa má v takomto prípade postupovať.

4. Žalovaní vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že považujú dovolanie žalobcov za nedôvodné, žalobcovia neuvádzajú nijaké skutočnosti a argumenty, ktoré by neuviedli v konaní pred súdom prvej inštancie. Žalovaní prebehnuvšie súdne konanie považujú za zákonné a transparentné. Právne posúdenie otázky, na ktorú poukazujú dovolatelia, bolo predmetom konania sp. zn. 12C/75/2005 okresného súdu, ktorého rozsudok odvolací súd potvrdil (otázka platnosti odstúpenia od kúpnej zmluvy bola posudzovaná ako predbežná vo vzťahu k určeniu vlastníckeho práva riešenej právoplatným čiastočným rozsudkom). V prebiehajúcom konaní tak bolo nevyhnutné vychádzať z uvedeného právoplatného rozsudku, čo súdy reflektovali. Odvolací súd v rozsudku napadnutom dovolaním uviedol, že žalovaní nadobudli vlastnícke právo k nehnuteľnostiam v dedičskom konaní do podielového spoluvlastníctva, nie do režimu BSM.

5. Dovolací súd po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Dovolací súd sa najskôr zaoberal prípustnosťou a dôvodnosťou dovolania podaného podľa § 420 písm. f/ CSP.

6.1. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti jeho strán, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia a na jeho riadne odôvodnenie, zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca.

7. Dovolatelia v dovolaní vytkli nedostatok riadneho odôvodnenia a arbitrárnosť rozsudku odvolacieho súdu. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Súd má povinnosť presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutie náležite odôvodniť (§ 220 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadnuť na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Všeobecný súd by mal v argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať aj na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). O arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide aj vtedy, ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie absentujú, sú zjavne protirečivé alebo

popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

8. Právny záver súdu prvej inštancie aj odvolacieho súdu o platnosti kúpnej zmluvy zo dňa 04.05.2005 uzatvorenej medzi C. J. a žalovanými je správny. Rovnako je správne skutkové zistenie, že uzatvorením uvedenej zmluvy bez splnenia ponukovej povinnosti voči ostatným spoluvlastníkom nehnuteľnosti došlo k porušeniu zákonného predkupného práva ostatných podielových spoluvlastníkov (nebolo ani tvrdené, že by išlo o prevod medzi blízkymi osobami). Právny záver odvolacieho súdu, že odstúpením od zmluvy (29.06.2005) bolo odstránené porušenie predkupného práva žalobcov je ale arbitrárny a predčasný. Odvolací súd vychádzal z toho, že v čase podania žaloby (04.07.2005) už žalovaní neboli spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností a pre úplnosť poukázal aj na následné prevody spoluvlastníckeho podielu. Neplatnosťou odstúpenia od kúpnej zmluvy, namietanou žalobcami, sa ale nezaoberal s odôvodnením, že bola predmetom konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 15C/182/2005, na odvolacom súde pod sp. zn. 14Co/123/2005 a na dovolacom súde pod sp. zn. 3Cdo/173/2010. Z rozhodnutí vydaných v týchto konaniach ale vyplýva, že súdy platnosť odstúpenia od kúpnej zmluvy nepreskúmavali pre neexistenciu naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení. Prehliadnuť totiž nemožno, že uvedené konanie bolo začaté aj skončené počas konania o nahradenie prejavu vôle žalovaných na uzatvorení kúpnej zmluvy so žalobcami a v jeho kontexte bol posudzovaný aj naliehavý právny záujem žalobcov na požadovanom určení. Najvyšší súd Slovenskej republiky v odôvodnení rozsudku sp. zn. 3Cdo/173/2010 zo dňa 11.12.2012 uviedol (tak ako citoval odvolací súd v bode 12. dovolaním napadnutého rozsudku), že „Ak už došlo k porušeniu predkupného práva žalobcov 1/ až 3/ uzavretím kúpnej zmluvy zo 04.05.2005, na základe ktorej žalovaní 1/ a 2/ nadobudli od žalovanej 3/ jej spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach, od ktorej zmluvy nadobúdatelia odstúpili, nemôže byť za tejto situácie daný naliehavý právny záujem na určení neplatnosti tohto odstúpenia, a tým na existencii tohto vzťahu, pretože takéto určenie neumožňuje vytvoriť komplexný základ pre vzťahy medzi účastníkmi, a tým predísť žalobe na plnenie. So zreteľom na uvedené žalobcovia 1/ až 3/ nemôžu mať naliehavý právny záujem na určení neplatnosti odstúpenia od kúpnej zmluvy, pretože nimi požadované určenie nerieši (vlastnícku) podstatu sporu, ktorý sa snažia predmetnou žalobou vyriešiť. V porovnaní s existujúcim stavom žalobcovia nemôžu dosiahnuť zmenu svojho právneho postavenia, odstránenie neistoty rozhodujúceho (vlastníckeho) vzťahu žalovaných 1/, 2/, ktorá trvá naďalej aj v prípade vyhovenia žalobe. Určenie neplatnosti odstúpenia od kúpnej zmluvy nevedie k definitívnemu odstráneniu spornosti vzťahu žalobcov a žalovaných. Určenie neplatnosti odstúpenia od kúpnej zmluvy má pre žalobcov len predbežný charakter a má (môže) slúžiť pre účely iného súdneho konania (o určení vlastníctva). Z uvedeného možno vyvodiť, že otázka neplatnosti odstúpenia od kúpnej zmluvy má povahu iba predbežnej otázky vo vzťahu k žalobe o nahradenie prejavu vôle žalovaných 1/ a 2/ previesť z nimi nadobudnutého spoluvlastníckeho podielu predmetných nehnuteľností do ich vlastníctva podiely uvedené vo výzve zo 14.06.2005. Na vyriešení takejto predbežnej otázky v samostatnom konaní nemôžu mať žalobcovia naliehavý právny záujem“. Dovolací súd dopĺňa, že určovacia žaloba spravidla nebude opodstatnená v prípadoch, keď možno žalovať priamo na splnenie povinnosti, a preto ak požadované určenie existencie či neexistencie práva či právneho vzťahu medzi účastníkmi malo charakter len prejudiciálnej otázky k inému sporu medzi účastníkmi, nebude daný naliehavý právny záujem na takomto určení (ako tomu bolo v prípade sťažovateľky; v podrobnostiach viď uznesenie ÚS SR sp. zn. II. ÚS 586/2015).

9. Záver odvolacieho súdu, že otázka odstúpenia od zmluvy bola predmetom rozhodovania v inom konaní, je právoplatne rozhodnutou a jej opätovné riešenie by bolo úvahou nadbytočnou a duplicitnou, preto správny nie je. Dovolací súd pritom poukazuje na to, že v prípade existujúceho súdneho rozhodnutia zamietajúceho určovací žalobu pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, nie je v nasledujúcom súdnom konaní daná procesná prekážka vecí právoplatne rozsúdenej. Ústavný súd SR v zhora spomínanom uznesení výslovne uviedol, že: „prekážka právoplatne rozhodnutej veci bráni tomu, aby vec, o ktorej už bolo právoplatne rozhodnuté, bola opäť prejednaná iba vtedy, ak ide o rovnakú vec, t. j. je súčasne daná totožnosť osôb a totožnosť predmetu konania. Totožnosť predmetu konania je daná vtedy, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, ktorými bol už uplatnený. Aj v takom prípade právoplatné

rozhodnutie súdu tvorí prekážku rozsúdenej veci iba v takom rozsahu, o ktorom bolo súdom už právoplatne rozhodnuté. Tento výklad § 159 ods. 3 OSP (teraz § 230 CSP, pozn. dovolacieho súdu) a aplikácia tohto ustanovenia na vec sťažovateľky najvyšším súdom zodpovedá aj podľa názoru ústavného súdu zmyslu a účelu tohto zákonného ustanovenia a je potrebné považovať ju za ústavne konformnú“. Vo veci vedenej pod sp. zn. 7Cdo/26/2010 Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol, že: „Pokiaľ súd právoplatným rozhodnutím zamietne určovaciu žalobu (o tom, či tu právo alebo právny vzťah, prípadne povinnosť existuje alebo neexistuje podľa § 80 písm. c/ OSP) bez toho, aby záväzne posúdil (ne)existenciu práva alebo právneho vzťahu medzi účastníkmi, nejde o rozhodnutie, ktoré by zakladalo prekážku právoplatne rozhodnutej veci podľa § 159 ods. 3 OSP pre novú určovaciu žalobu“.

10. V zmysle zhorauvedeného musí dovolací súd konštatovať, že rozsudok odvolacieho súdu napadnutý dovolaním žalobcov je v časti týkajúcej sa záveru o neplatnosti odstúpenia žalovaných od kúpnej zmluvy arbitrárny, čo predstavuje porušenie práva dovolateľov na spravodlivý proces. Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP je potom nielen prípustné, ale aj dôvodné a je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Odvolací súd sa v ďalšom konaní bude zaoberať dovolateľmi tvrdenou neplatnosťou odstúpenia od kúpnej zmluvy.

11. Existencia dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP je sama osebe dôvodom pre zrušenie rozsudku odvolacieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie. Dovolací súd sa preto nemohol zaoberať prípustnosťou (a už vôbec nie dôvodnosťou) dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

12. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). O trovách dovolacieho konania preto rozhodne odvolací súd.

13. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.